

לקראת שבת

ע"י מרכז חב"ד לדוברי עברית – הרב ישראל לנדא (905)709-7917 / (905)709-7770

פעם בשנה נכנסים למקלט

כשם שהגוף זקוק לחופשה, גם הנפש זקוקה לפסק-זמן. חודש אלול הוא בבחינת 'מקלט', שאליו אפשר להימלט כדי להינצל משאון העולם ומטרדותיו

בימים האלה בהם רבים מאיתנו עוסקים בחופש ומנוחה, עלינו לתת את הדעת למשמעות האמיתית של מנוחה. הצורך בחופשה מובן נוכח הלחץ והשחיקה של חיי היום-יום. השגרה סוחטת את הכוחות, וקצב החיים המטורף מתיש את האדם. יש גם צורך טבעי במנוחה ובהרפיית המתחים היום-יומיים.

כשם שהגוף זקוק לחופשה, גם הנפש זקוקה לפסק-זמן. מפעם לפעם חייבים לעצור, לבחון את דרך ההתנהלות של חיינו ולבדוק אם אנחנו מתקדמים או חלילה נסוגים. החיים יכולים להיות אוסף סתמי של ימים ושבתות, והם יכולים להיות מסע שיש לו תכלית ומטרה. פעם אחת בשנה מוכרחים לבדוק לאן המסע הזה נוסע.

המלך יוצא אלינו

פסק-הזמן הזה הוא למעשה חודש אלול. על מהותו של החודש הזה מביא רבי שניאור-זלמן מלאדי (מייסד חסידות חב"ד), בספרו 'ליקוטי תורה', משל. הוא ממשיל את הקב"ה למלך היוצא אל השדה ומניח לכל החפץ בכך לצאת אליו ולהביע לפניו את כל משאלותיו.

בימים כתיקונם קשה לאדם מן השורה להגיע אל המלך. עליו להיות בעל סגולות מיוחדות כדי שהמלך יאות להיפגש עמו, ועל-אחת-כמה-וכמה כדי שיאזין לבקשותיו וימלא אותן. אולם יש מצב שהמלך יוצא אל העם, אל השדה הפתוח. שם אין הוא מוקף סוללה של מזכירים, פקידים ומנהלי לשכה. שם דבר איננו חוצץ בינו ובין האזרח הקטן. כל הרוצה יכול לגשת אליו ולשטוח את בקשותיו.

ורבי שניאור-זלמן מוסיף, שהמלך מקבל את כל הבאים בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם. המלך שומע את דברי העם, ואף ממלא את הבקשות בשמחה ובמאור-פנים. יש רק דבר אחד שהעם צריך לעשות – לצאת אל המלך. לנצל את הזמן הנדיר והיקר שבו המלך קרוב מאוד אל כל אחד ואחד, ולגשת אליו.

במשך השנה כולה יש צורך למלא דרישות מסוימות כדי 'להגיע' אל הקב"ה. למה לא כל אדם זוכה שתפילתו תיענה? משום שאין הוא זך וטהור דיו להבטיח שתפילתו תפעל את פעולתה. "מי יעלה בהר-ה'", שואל דוד המלך בתהילים, ומשיב: "נקי-כפיים ובר-לבב".

אבל בחודש אלול המלך יוצא אל השדה. המגבלות שקיימות במשך השנה כולה נופלות ונעלמות. כל אדם פשוט, כמוני-כמוך, יכול להתקבל אצל הקב"ה, להתקרב אליו קרבה עצומה ולבקש את כל משאלות-ליבו. הקב"ה פותח לפנינו את כל השערים ומאיר עלינו באורו הגדול. צריך פשוט לגשת אליו!

ניתנים כוחות

אין לצפות, כמובן, שנראה את ההתגלות הזאת בעינינו הגשמיות, אבל נשמתנו חשה את הקב"ה שנמצא ב'שדה'. בלב כל יהודי, יהיה מי שיהיה ויהיו מעשיו אשר יהיו, מורגשת בימי אלול התעוררות מסוימת. לא תמיד הוא מודע למשמעותה של התעוררות זו; לא תמיד הוא יודע להפנותה לכיוונים הנכונים. אבל הוא מרגיש שצריך להשתנות, להשתפר. הוא חש כמיהה לדבר-מה רוחני. זו השפעת ההתגלות של הקב"ה בימים האלה.

זה הזמן לעצור את מירוץ החיים, להתכנס פנימה, לחשוב על הדברים החשובים באמת. חודש אלול הוא בבחינת 'מקלט', שאליו אפשר להימלט כדי להינצל משאון העולם ומטרדותיו. הקב"ה נותן את כל העזרה והסיוע לערוך חשבון-נפש אמיתי ולקבל החלטות טובות. צריך רק להושיט יד אל יד המושטת לעברנו.

חודש אלול מעניק לנו כוחות נפלאים להשיג דברים שנראו קשים ובלתי-אפשריים בעבר. כאשר יהודי מתעורר ורוצה לתקן דברים מסויימים, מתעורר גם יצר-הרע ואומר: "הרי כבר ניסית בעבר לתקן ולשנות ולא הצלחת; חבל על המאמץ". משיב חודש אלול: "בעבר אולי נכשלת, אבל עכשיו ניתנים לך כוחות חדשים ומיוחדים במינם; עכשיו הקב"ה נמצא איתך, קרוב אליך מאוד-מאוד, והוא יעזור לך לקיים את החלטותיך".

עם הלוח ביד

יום שלישי ומחרתו יום רביעי הם ימי ראש חודש אלול – ביום זה נצטווה משה רבינו לעלות בשנית על הר סיני כדי לקבל את לוחות הברית השניים, לאחר ששיבר משה את הלוחות הראשונים כשירד מן ההר וראה את בני-ישראל סוגדים לעגל הזהב. דבר שהכעיס מאד את הקב"ה, רק לאחר הפצרות רבות מחל הקב"ה לעם ישראל על החטא החמור והחליט לתת להם לוחות שניים. שהותו של משה על ההר נמשכה ארבעים יום, עד ליום הכיפורים, בו אמר ה' למשה: "סלחתי כדברך". מאז הונצחו ימים אלו כימי הרחמים והסליחות בהם שורה עת רצון מלפני ה' לקבל תפילות עם ישראל ומחילת עוונותיהם.

מנהגי חודש אלול:

א. מראשית חודש אלול ועד לסיום ימי חול המועד סוכות נוהגים לסיים את תפילת 'שחרית' ו'מנחה' בפרק כ"ז בתהילים "לדור ה' אורי" שתוכנו משקף את ימי חודש תשרי הבא עלינו לטובה.

ב. כמו כן, נוהגים לתקוע בשופר לאחר תפילת 'שחרית' בכל אחד מימות החול של חודש אלול.

תרועות השופר נועדו לעורר את הלבבות מתרדמתם, מן הקפאון והאדישות השוררת כל ימות השנה, לקראת ימי הדין, כמאמר הנביא עמוס: "היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו?"

ג. מנהג עתיק יומין בשם הבעל שם טוב לומר בכל יום החל מיום ב' דראש חודש אלול עד יום הכיפורים שלושה מזמורי תהילים (לדוגמא בר"ח פרקים א,ב,ג, ביום חמישי פרקים ד,ה,ו וכן הלאה).

ד. בימים אלה, המיועדים לחיפוש אחרי כל הדרוש תיקון, נוהגים למסור את זוגות התפילין והמזוזות לבדיקה.

כבכל נושא יהודי, עומד לרשותכם מרכז חב"ד.

הדלקת נרות: 8:17PM

צאת השבת: 9:22PM

"יזכור!"

גל התבוללות שטף את יהודי גרמניה. יהודים רבים, ממשפחות מיוחסות, התאימו את אורחות חייהם לרוחות ההשכלה והקדמה, ורבים מהם אף פרקו מעליהם לגמרי את עול התורה ומצוותיה.

אחד מדמויות-המופת שפיארו אז את יהדות גרמניה היה רבי יחיאל-יעקב ויינברג, המכונה על שם ספרו "שירי אש". הוא עמד בראש בית-המדרש ללימודי הרבנות בברלין, מוסד נחשב ומיוחד, בגלל רמת הלימודים הגבוהה שלו.

את בית-המדרש הקים הרב עזריאל הילדסהיימר, שקדם לו, והרב ויינברג המשיך את מורשתו. בעולם היהדות של אותם ימים התחשבו בדעתו של הרב ויינברג, שהיה לא רק אישיות רבנית נחשבת, אלא אף דמות מוערכת בגרמניה, כאיש נעים הליכות ומורה דרך להתנהגות ישרה.

הרב אברהם-אבא ויינגורט מירושלים הוא מתלמידיו של הרב ויינברג בעל ה"שירי-אש", ועוסק רבות בהוצאת ספריו. את הערצתו לרבו ואת המורשת המיוחדת שזכה לה כתלמידו הוא משתדל להנחיל לשומעי לקחו, בשיעורים הרבים שהוא מוסר.

יום אחד קיבל הרב ויינגורט שיחת טלפון מיהודי תושב העיר מודיעין, וזה הזמינו לשאת שיעור בחוג-בית בעיר. הרב ויינגורט נענה להזמנה ובא למסור את השיעור.

את השיעור ייחד הרב ויינגורט למצוות כיבוד הורים. הדברים קלחו, השומעים נהנו, ובמהלך הדברים נזכר הרב ויינגורט בסיפור אמיתי שהיה עד לו, הקשור קשר הדוק לנושא השיעור. "אין כמו סיפור כדי להמחיש את העניין", אמר בליבו והחל לספר:

בבית-הכנסת המרכזי בברלין נערכו לקראת הימים הנוראים הקרבים ובאים רבים מהמתפללים הם יהודים שזו הפעם האחת ויחידה בשנה שהם מופיעים בבית-הכנסת. יום הדין מעיר את הניצוץ היהודי שבתוכם, ואף הם באים להתפלל.

יום-הכיפורים. ביום זה נהג בעל "שירי אש" לבוא להתפלל עם הקהל הגדול בבית-הכנסת המרכזי, אף-על-פי שהוא היה רחוק מביתו. מקום של כבוד שמרו לו בבית-הכנסת.

התפילות התנהלו בשקט וברצינות. כל אחד ואחד מהמתפללים עמד רכון על מחזורו, התפלל בינו לבין עצמו וסידר את חשבונו לפני מלכו של עולם.

רָאָה, אֲנֹכִי נֹתֵן לְפִנְיֶיכֶם--הַיּוֹם : בְּרַכָּה, וּקְלָלָה -- לְכָל יְהוּדֵי נִיתְנָה בְּחִירָה חוֹפְשִׁית -- הַבְּרָכָה נִיתְּנָה לְשׁוֹמְעִים לְדַבַּר ה' וּמְקִימִים מִצְוֹתַי, וְהַקְּלָלָה לְמִי שֶׁסָּר מִן הַדֶּרֶךְ וּפּוֹנֵה אֶל הָאֱלִילִים. לכן הדבר הראשון שבני ישראל מצווים לעשות בכניסתם לארץ לאחר חציית הירדן הוא להודיע בפומבי אל מול הר גריזים והר עיבל על קבלת הברית עם הקב"ה.

קידוש הארץ

התורה מונה עוד עניינים שישכינו את הקדושה בארץ: הריסת כל האלילים – ארץ כנען שופעת אלילים ולכן יש להרוס את כל המקומות שהגויים עבדו את אליליהם, לנתץ את המזבחות, לשבור את המצבות, לשרוף באש את האשירות – עצי עבודה זרה, ואת כל הפסלים לגדוע.

המקום הנבחר – בניגוד לגויים שאליהם מפוזרים בכל הארץ, הקב"ה קבע את המקום הנבחר אליו יעלו בני ישראל להקריב קרבנות, להתפלל ולשמוח שם. אכילת בשר – רק את הבהמות שהקדישו מצווים בני ישראל להביא למקום הנבחר ובתנאי שלא יהיה בהם מום, לעומת זאת את שאר כל בשר החולין יוכלו לאכול בכל מקום ובלבד שישחטו את הבהמה או העוף לפני האכילה כדת וכדין ולא יאכלו את הדם "כִּי הַדָּם, הוּא הַנֶּפֶשׁ". לא ללמוד מדרכי הגויים – למרות הניצחון על יושבי הארץ, ישנו עדיין חשש שמא ברגע של חולשה ינסו בני ישראל להתחקות אחרי מעשי שכניהם. לכן מזהירה התורה: "הַשְּׂמֵר לָךְ, פֶּן-תִּתְּקַשׁ (- תסחף) אַחֲרֵיהֶם".

נביא שקר, מסית ועיר הנדחת

נביא השקר החל להראות אותות ומופתים במטרה להטות את לב עם ישראל לעבודה זרה. אין לדבר עם אדם כזה ואף לא לבקש ממנו שיראה עוד מופתים, כי כל דבריו מכוונים נגד ה' אלוקי ישראל ותורתו. עליו נאמר "וּבְעֶרְתָּ הָרַע, מִקִּרְבְּךָ" ועונשו במיתת חנק.

חמור יותר עונשו של ה"מסית", המפתה בדבריו ומשבח את העבודה זרה. עליו נאמר: "וְלֹא-תִחַס עֵינְךָ עָלָיו, וְלֹא-תִחַמַּל וְלֹא-תִכְסֶה עָלָיו" – אין ללמד עליו זכות וחיובים לגלות לבית הדין כל דבר שיכול להפילו. עונשו סקילה באבנים.

אם ארע, חלילה, שעיר שלימה נתפסה להסתה, ועבדו עבודה זרה. הרי זו "עיר הנדחת" ויש להרוג את כל יושבי העיר בחרב ואת רכושם לשרוף באש, עיר זו לא תבנה עוד. בתלמוד מובא כי לא היה מעולם מקרה של "עיר נדחת".

מנהגי אבלות

"בְּנִים אֲתֶם, לֵה' אֱלֹקֵיכֶם" – היהודי המאמין כי לנשמתו של האדם יש המשך בעולם הבא ובתחיית המתים, רגשי הצער והאבלות אצלו אינם מביאים למעשים כאלו.

מאכלות אסורות

בפרשת השבוע מוזכרים סימני הכשרות של הבהמות ודגי הים, הבהמה הטהורה צריכה להיות "מִפְּרֻקַּת פְּרָסָה, וְשִׁסְעַת שִׁסְעָה" – פרסתה סדוקה וחלוקה בציפורניה, תנאי נוסף: שתהיה מעלה גרה. הדגים הטהורים הם בעלי סנפיר וקשקשת. ובעופות מובאת רשימה מפורטת של העופות הטמאים האסורים באכילה. כמו כן מזהירה התורה לבל ישל אדם בשר וחלב יחדיו.

מצוות חברתיות

התורה ציוותה במקרים רבים לגמול חסד ולעזור לזולת כדי להשליט צדק ויושר בחיינו. על אחדות מהן נכתב בפרשתנו:

שמיטת כספים וחובת ההלוואה – בסוף שנת השמיטה נערכת שמיטת חובות. "לֹא-יִגֹּשׁ (יתבע) אֶת-רֵעֵהוּ וְאֶת-אֲחִיו, כִּי-קָרָא שְׁמִטָּה לֵה'". מאידך כינתה התורה "בן בליעל" את האיש שמנע מלהלוות לנמצא במצוקה מחשש שלא יפרע את חובו עד שנת השמיטה.

מצות הצדקה

"לֹא תֶאֱמָץ (תצטער ותחסס) אֶת-לֵבְבְּךָ, וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת-יָדְךָ, מֵאֲחִיךָ, הָאֶבְיֹן (העני). נָתַן תִּתֵּן לוֹ, (אפילו מאה פעמים) כִּי בְּגָלַל הִדְבָּר הַזֶּה, בְּרַכְּךָ ה' אֱלֹקֵיךָ, בְּכָל-מַשְׁלַח יָדְךָ".

הענקת לעבד עברי-מצווה להעניק לעבד מתנות בעת שחרורו בנוסף למשכורתו המלאה עבור עבודתו.

בתום קריאת התורה נשמעה ההכרזה מפי הגבאי: "יזכור!". לקול ההכרזה יצאו מבית-הכנסת הצעירים, שיש להם הורים, וסביב הבימה התקבצו המבוגרים, שחוו אובדן אב או אם. הללו המתונו לסגירת דלתות בית-הכנסת ולפתיחת תפילת "יזכור", הנאמרת לעילוי נשמת הנפטרים.

הקהל הסקרן הביט במכונית בצפייה לקראת מי האורח רם-המעלה. הדלת נפתחה בתנופה, ומתוכה יצא שר החוץ

של גרמניה, ולטר רתנאו. תדהמה אחזה בקהל, ובמיוחד במי שהכירו את האיש. השר רתנאו היה יהודי מתבולל, שכבר זמן רב הפנה עורף לדתו ולעמו. מה לו ולבית-כנסת, ומה לו וליום-הכיפורים, חשבו המתפללים.

השר התעלם מההתלחשויות. ללא אומר ודברים נחפו לעלות במדרגות בית-הכנסת, והבעת שביעות-רצון נראתה על פניו כאשר הבחין כי הספיק להגיע לתפילת "יזכור".

ביקורו של השר עורר סערה בקהל שעמד בחוץ. היו מהמתפללים שלא הופתעו יתר על המידה מהופעתו של השר, אולם היו מתפללים מאופקים פחות, שלא ראו זאת בעין יפה. הוויכוחים נמשכו גם לאחר שהמתפללים חזרו ונכנסו אל בית-הכנסת, וכמעט הגיעו לאוזני השר עצמו, בשעה שיצא אל מכוניתו.

בפי מי שמתחו ביקורת על הופעת השר עלתה הטענה: יהודי זה מחלל בפרהסיא את קדושת היום הקדוש, ומה חשוב בעיניו – לקיים את מנהג אמירת "יזכור"...

שליח הציבור התכוון לפתוח בתפילת מוסף, אך פתאום קם ממקומו הרב ויינברג, עלה על הבימה וביקש את רשות הדיבור. שקט השתרר בבית-הכנסת, הכול ציפו לשמוע את דבריו.

"רבותיי!" קרא הרב, "כיצד עולה על דעתכם לבזו ליהודי הבא אל בית-הכנסת מתוך כוונה תמימה וטהורה לכבד את הוריו? דעו כי מי שמכבד כך את זיכרון הוריו, מובטח הוא בלי ספק כי הוא או צאצאיו ישובו אל חיק העם היהודי".

הרב חזר למקומו והתפילה נמשכה כסדרה. דברי הרב הותירו רושם עז ולא-יימחה על הנוכחים.

הרב ויינגורט סיים את סיפורו, ובחן את הרושם שעשו הדברים על קהל מאזיניו. פתאום קם אחד המשתתפים בשיעור. האיש נראה חיוור ונרגש, ודמעות לחות הרכיבו את לחייו. פני המשתתפים הופנו אליו בעת שפנה אל הרב ויינגורט ושאל: "אמרת רתנאו? אמרת רתנאו? – הלוא הוא היה הסבא-רבא שלי, סבו של אבי!".

הנוכחים נדהמו מנפלאות דרכי ההשגחה, ולבקשתם סיפר הננין כי אביו חזר בתשובה שלמה, ובזכותו נמנה גם הוא עם ציבור שומרי התורה ומצוותיה.

קורא נכבד, אנו מקווים שאתה נהנה לקרוא את החומרים של גיליונות "לקראת שבת".
תן יד להפצת הגליון וצורף לרשימתינו גם את חבריך.